

L'aiguamoll de les Casasses (Vic, Osona), emergència massiva tardana i constatació del voltinisme en diverses espècies d'odonats que han colonitzat aquesta zona humida

L'aiguamoll de les Casasses (UTM: DG402454) és un espai natural creat per recuperar l'hàbitat de ribera dins la zona inundable del riu Gurri al seu pas per Vic.

El nou espai d'aiguamoll consta de dues basses de nova creació. Una bassa soma de caràcter temporal, la fondària màxima de la qual es troba per sobre del nivell freàtic, per la qual cosa les aportacions són sempre amb aigua de pluja o riuades i amb probabilitat d'eixugar-se en èpoques de sequera. L'altra bassa, fonda, té un caràcter permanent, la fondària màxima de la qual es troba per sota del nivell freàtic, cosa que permet assegurar un nivell mínim d'aigua tot l'any en omplir-se amb aigua del subsol del riu Gurri.

Bassa fonda de les Casasses a 15 de març de 2023

L'estudi de seguiment de la fauna odonatològica s'ha fet únicament de la bassa fonda, que és la que ha mantingut la làmina d'aigua des del principi de la seva inundació (13 gener 2023). Entenem per voltinisme el número de generacions que una espècie pot completar en el període d'un any. Així, si tenim una, dues, tres o més generacions a l'any parlarem d'espècies univoltines, bivoltines o multivoltines; si les generacions són cada dos, tres o més anys parlarem d'espècies semivoltines o partivoltines (Corbet, 1999). L'estudi dels períodes d'emergència dels adults, juntament amb el desenvolupament larvari, ens permet valorar

el número de generacions anuals a cadascuna de les espècies observades.

Aquest primer any d'existència de la zona humida en qüestió (2023) s'han realitzat 5 mostrejos, un cada mes des de maig a setembre, per determinar com i quan s'estableixen cada una de les diferents espècies, així com la data d'observació, temperatures registrades, índex d'abundància i constatació de la reproducció per la presència d'exúvies i/o teneral (vegeu la taula 1, al final de l'article).

Les espècies detectades al llarg d'aquest primer any d'estudi han estat 7 en total, de les quals 2 espècies eren zigòpters i les altres 5 espècies anisòpters.

Zigòpters

Patge de copa (*Enallagma cyathigerum*)

Llantió iberomagribí (*Ischnura graellsii*)

Anisòpters

Emperador blau (*Anax imperator*)

Parot cuanegre (*Orthetrum cancellatum*)

Pixaví nervat (*Sympetrum fonscolombii*)

Pixaví estriat (*Sympetrum striolatum*)

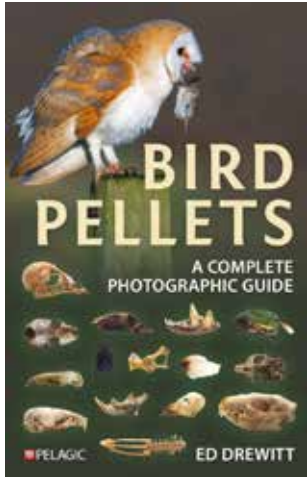
Sagnador escarlata (*Crocothemis erythraea*)

Femella adulta de *Sympetrum fonscolombii*

Cap de Formentor, Mallorca

Bird Pellets. A complete photographic guide. ED DREWITT. Editorial Pelagic Publishing, 2024. 250 pàgines.

Dels 5 mostrejos realitzats, és el mostreig del 6 de setembre de 2023 en que s'observa una emergència tardana d'individus i nombroses exúvies sobre la part emergida de les plantes. La quantitat d'individus immadurs emergits era elevada, tant per zigòpters com per anisòpters.

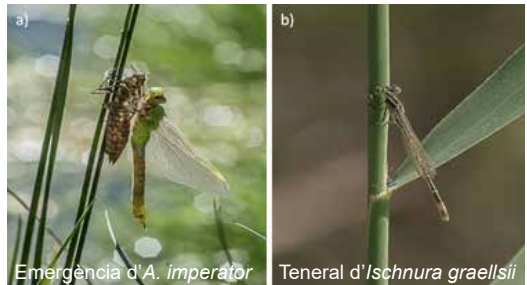
Exúvies d'*Anax imperator*

D'entre les espècies d'anisòpters emergides vam comptabilitzar 173 exúvies d'emperador blau (*Anax imperator*), de les quals 21 es recullen i es conserven; de les altres dues espècies de Libellulidae, pixaví nervat (*Sympetrum fonscolombii*) i sagnador es-carlata (*Crocothemis erythraea*) es calcula en més de 500 les exúvies repartides per tot el perímetre de la bassa, de les quals se'n recullen i conserven 63. Aquesta observació va permetre constatar que hi ha hagut segona generació per la presència d'exúvies i/o teneralis en aquestes 3 d'espècies d'anisòpters. Askew (1988) indica períodes de vol de juny a novembre per aquestes espècies. Per les característiques inicials

de la bassa no s'han detectat ni exúvies ni teneralis de pixaví estriat (*Sympetrum striolatum*) per ser espècie tardorena. Tampoc s'han detectat ni exúvies ni teneralis de parot cuanegre (*Orthetrum cancellatum*) per ser espècie semivoltina, que emergeix cada dos anys (Corbet, 1999).

Respecte a zigòpters, ambdues espècies primaverenques, llantió iberomagribí (*Ischnura graellsii*) i patge de copa (*Enallagma cyathigerum*) també s'ha observat emergència tardana. Hi ha la possibilitat que llantió iberomagribí (*Ischnura graellsii*) hagi estat trivoltina, per la presència de teneralis al llarg del període d'estudi, realitzant així dues generacions a la nostra bassa.

Les emergències observades són el resultat d'espècies primaverenques que han emergit en altres indrets, i han colonitzat la nostra bassa, realitzant la posta i tot desenvolupament larvari emergint a principis de la tardor. ■

Emergència d'*A. imperator*

Teneral d'*Ischnura graellsii*

Taula 1. Olorats a Aiguamoll de Les Casasses Vic 2023									Índex Cabrera	Índex Cabrera	Descripció abundància
Data d'observació	13/1/2023	15/3/2023	10/5/2023	17/9/2023	21/7/2023	28/07/23	29/07/23		0	0	Absència
Temperatura Aire / aigua		23	24	32	31	26,5	25,5	19,5	1	1	Presència
Espècies detectades	Índex	Índex	Índex	Índex	Índex	Índex	Índex	Reproducció	2	(2-10)	Reduïda
Zigòpters											
Patge de copa (<i>Enallagma cyathigerum</i>)		0	0	2	2	2	Si / Teneral	no	4	(51-100)	Abundant
Llantió iberomagribí (<i>Ischnura graellsii</i>)		0	3	4	4	5	Si / Teneral	Si / exúvia	5	>>100	Molt abundant
Anisòpters											
Emperador blau (<i>Anax imperator</i>)		0	0	2	2	3	Si / Teneral	Si / exúvia			
Parot cuanegre (<i>Orthetrum cancellatum</i>)		0	0	3	3	3	no	no			
Pixaví nervat (<i>Sympetrum fonscolombii</i>)		0	0	3	3	3	Si / Teneral	Si / exúvia			
Pixaví estriat (<i>Sympetrum striolatum</i>)		0	0	0	0	2	no	no			
Sagnador es-carlata (<i>Crocothemis erythraea</i>)		0	2	3	3	4	Si / Teneral	Si / exúvia			

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades

La vall de Marfà (el Moianès). El dissabte 25 de maig, vam fer una caminada naturalista de matí i tarda d'uns 17,5 km de recorregut i uns 450 metres de desnivell, que va tenir com a punt de partida i arribada la pedrera del Jornet, la qual es troba prop del poble de Monistrol de Calders, i va discórrer pel seu terme municipal i pel de Castellcir, sempre a prop de la riera de la Golarda o riera de Marfà. Podeu trobar-ne el **recorregut a Wikiloc**. La Vall de Marfà és un espai protegit pel Pla d'espais d'interès natural de Catalunya (PEIN).

La sortida va tenir una assistència de 26 persones, va ser guiada pels biòlegs Jordi Badia i Florenci Vallès, i va tenir com a objectius

principals gaudir de la primavera en un espai representatiu i no gaire conegut de la comarca del Moianès, fer créixer la llista particular de cadascú d'éssers vius coneguts i conèixer tres indrets d'interès geològic força espectaculars originats per l'erosió diferencial: el salt de la Baga Cerdana, el salt de la Tosca i la balma de la Coma.

La major part de l'itinerari discorre per materials geològics d'origen marí o deltaic, que són calcàries, margues, pedres sorrenques (=gresos) i conglomerats, tots ells de colors grisencs. Els sediments a partir dels quals es van formar aquestes roques es van dipositar durant el **Bartonià** (inici fa 41,2 Ma, final fa 37,71 Ma).

(Continua)

3 i 4 d'agost de 2024. II Jornades de divulgació científica. Per a més informació i inscripció, consulteu el **web** d'Ateneu de Natura.

Els tres indrets d'interès geològic citats s'han format perquè en tots tres hi ha uns estrats superiors de gresos i conglomerats grisos (unitat EBgm₂ del full corresponent a Mojà del Mapa geològic de Catalunya a escala 1:25.000) que són més resistents a l'erosió que els estrats inferiors formats per margues i margues sorrenques de color gris blavós amb intercalacions de gresos (unitat EBlm₂). En el cas de la balma de la Coma, els estrats d'aquesta segona unitat limiten amb els de la primera tant per baix com per dalt.

El camí discorre quasi íntegrament per terrenys boscosos. Al solell, el bosc és esclarissat i dominat pel pi blanc, mentre que l'obaga és coberta de magnífiques pinedes de pinassa i de pi roig amb un estrat inferior de roures, aurons i altres caducifolis. Al llarg de la caminada, vam veure milers de pinasses i pins rojos morts o moribunds a causa de la malaltia provocada pel fong *Sphaeropsis sapinea* (sinònim, *Diplodia pinea*), la qual és afavorida per la sequera i està matant milions de pins a la Catalunya Central.

Vam caminar uns 500 m cap al nord fins a trobar el torrent de la Baga Cerdana o riera de l'Om, que duia poca aigua a causa de la sequera acumulada durant els anys 2021, 2022 i 2023, i el vam seguir aigües amunt al llarg d'uns 500 m més, travessant un espès bosc de pinassa i pi roig on vam trobar un parell d'exemplars florits de l'orquídia *Platanthera bifolia*. De sobte, va aparèixer davant nostre l'espectacular salt d'aigua de la Baga Cerdana (o de la Coma), que té un desnivell d'uns 15 metres i salta per damunt d'una gran balma amb forma de circ. A sota es forma un toll d'aigua clara on viuen plantes aquàtiques com *Alisma lanceolatum* i *Groenlandia densa*.

A continuació vam seguir un corriol que ens va portar fins a la masia senyorial de la Coma, que està documentada des de 1590 i té una ermita del segle XVIII dedicada a la Mare de Déu del Consol, extenses instal·lacions de jardineria abandonades i una estafolària estació de mitjan segle XX que correspon a un ferrocarril que mai va arribar a funcionar. A tocar del corriol esmentat, vam trobar un jaciment fòssilífer on vam poder observar el briozou *Reteporella* sp.

Salt d'aigua de la Baga Cerdana

Tot seguit, vam caminar uns 4,5 km pel solell, seguint una pista paral·lela a la riera de la Golarda (o de Marfà). En una codina d'aquesta part de l'itinerari ens vam aturar

per observar fòssils. Entre les diverses espècies que hi vam veure, destacava l'equinoideu *Coelopleurus coronalis*. Poc abans de travessar la riera, vam passar per una plantació de pinastre (*Pinus pinaster*) i vam veure un rar exemplar del gènere *Quercus* que el jove estudiant de biologia Àlan Olmedo va atribuir a *Quercus x coscojosub-eriformis*, una espècie que és el resultat de la hibridació entre el garric o coscoll (*Quercus coccifera*) i l'alzina surera (*Quercus suber*). L'existència d'aquest híbrid és sorprenent, perquè a la zona no hi ha alzines sureres. Té el seu origen en un gra de pol·len transportat pel vent des d'un lloc llunyà?

Un cop travessada la riera, vam pujar en direcció a la masia i antic castell de Marfà (documentat des de 939 i pertanyent al terme de Castellcir), però, quan ja la teníem ben a prop, ens vam desviar cap a l'esquerra i vam davallar un altre cop fins a la riera per anar a veure el salt de la Tosca i el Molí de Brotons, un indret encisador en què l'aigua del salt s'aprofitava per moure un molí construït dins d'una balma.

Salt de la Tosca. A la dreta, el molí de Brotons

De tornada, vam passar per les ruïnes del molí de Marfà, per les fonts del mateix nom –que no rajaven–, per sota d'un gran roure martinenc, per Marfà i per una extensa obaga de la qual ja hem parlat, la qual destaca per l'abundància de ginesta patent (*Genista patens*), un gran arbust genistoide que no hem vist en cap altre lloc del Moianès, i tampoc no l'hem observat al Bages. Dins d'aquesta obaga, prop del límit entre els termes municipals de Castellcir i Monistrol de Calders però dins d'aquest segon terme, hi ha un camí que porta a la riera i, poc abans d'arribar-hi, passa prop d'un faig (*Fagus sylvatica*) de bona mida que es troba a només 480 m d'altitud. Aquest arbre està catalogat per la Diputació de Barcelona amb la denominació de «faig de la Baga de la Coma». Prop d'ell hi havia uns quants plançons de l'any fills seus, però no s'ha trobat a la zona de l'excursió cap altre exemplar de la seva espècie. A tocar d'aquest faig singular, hi ha una població de marcòlic (*Lilium martagon*) que encara no estava florida. El marcòlic és una herba de flors espectaculars força rara al Moianès.

No gaire lluny del trencall del camí que porta al faig, surt un corriol que duu a la gran balma de la Coma, passant abans per un petit embassament d'on sortia un canal que

Ginesta patent (*Genista patens*)

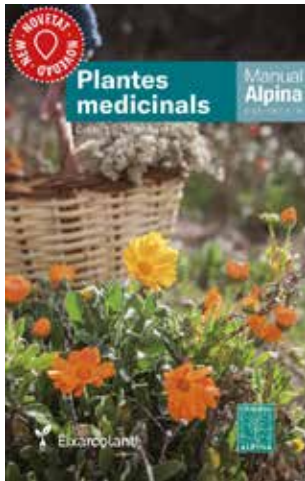

Coelopleurus coronalis, un equinoideu fòssil del Bartonian

Faig de la Baga de la Coma

(Continua)

Plantes medicinals. COLLECTIU EIXARCOLANT. Editorial Alpina, 2024. 136 pàgines.

subministrava aigua a la masia de la Coma. A la part superior d'aquest embassament, hi ha un gran plàtan que mostra, a tocar de l'aigua, un intricat sistema radicular que crida l'atenció.

Balma de la Coma

La balma (o bauma) de la Coma es troba molt a prop de la riera de la Golarda, i és molt profunda, llarga i alta. Molt proba-

blement, és la més gran del Moianès. En circumstàncies normals, l'aigua de la riera passa uns metres enllà i més avall del límit exterior de la balma, però la pot inundar quan hi ha una riuada. El 10 d'octubre de 1994, tota la conca del riu Calders, a la qual pertany la de la riera Golarda, va patir una riuada excepcional que va causar destrosses generalitzades i es va endur el pont de la colònia Jorba causant una víctima mortal. Trenta anys després, queden encara dins la balma de la Coma grans troncs d'arbres de ribera com a testimoni de la força i l'alt nivell que va assolir la riera aquell fatídic dia. Aquests troncs es conserven força bé a causa de la sequedat que habitualment hi ha a l'interior de la balma. Prop d'ella creix l'evònim (*Euonymus europaeus*), un gran arbust que és bastant rar al Moianès.

Vam retornar al punt de partida una mica cansats, però sadollats de natura i bones companyies. ■

La major part del grup al molí de Brotons

Delegació de la Serralada Litoral Central

Olor de molsa

Una gran part de les plantes emeten compostos volàtils orgànics (COVs). Aquests compostos tenen un paper ecològic crucial i han estat relacionats amb la comunicació entre individus, com a atractants de possibles pol·linitzadors, com a substàncies per resistir la dessecació, o com a armes per evitar l'herviboria, entre molts altres rols.

S'ha pogut constatar que la vegetació aporta una gran proporció d'aquests compostos a l'atmosfera, no obstant això, en el cas dels briòfits poc se sap de quins són aquests compostos, quins són els factors que faciliten aquesta dispersió o si existeix una relació filogenètica en la seva producció.

En un estudi publicat recentment a la revista

The Science of the Total Environment s'ha mesurat i identificat la producció d'aquests compostos volàtils en mostres de 26 espècies de briòfits higrofitics (16 molses i 10 hepàtiques) que creixien en 51 fonts distribuïdes en un transecte latitudinal entre el Maresme i el Ripollès.

Les hepàtiques *Conocephalum concum*, i *Apopellia endiviifolia* i les molses *Oxyrrhynchium speciosum* i *Brachythecium rivulare* van ser les espècies amb uns valors més alts en l'emissió de compostos volàtils, tot i que van mostrar diferències significatives en els principals compostos que emetien (monoterpens, acetona, isoprè i butanona, respectivament). La majoria de les espècies captaven etanol (excepte

Elogi dels ocells de pas. JEAN-NOËL RIEFFEL. Editorial Cossetània, 2024. 128 pàgines.

(Continua)

Philonotis fontana i *Fontinalis antipyretica* que n'emetien).

En general, s'ha trobat una variabilitat intra i interespecífica molt gran, la qual és el principal factor que explica les emissions de compostos volàtils. No obstant això, la taxa fotosintètica, la temperatura i la composició química de l'aigua de la font juguen també un paper important. Queda, però, molt per esbrinar encara sobre el paper ecològic d'aquests compostos que nosaltres podem percebre com la olor a molsa.

Aquest treball liderat per A. M. Yáñez-Serrano i M. Fernández-Martínez forma part del Projecte Fonts que la Delegació de la Serralada Litoral Central va iniciar l'any 2013 i ha rebut el suport financer de la Universitat d'Anvers (Bijzonder Onderzoeksfonds Klein Project: FFB200044), l'Eu-

ropean Research Council (ERC-2022-STG 101076740-STOIKOS), la ICHN i la Secció de Ciències Biològiques de l'IEC.

Accés obert a l'article: <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2024.174293> ■

Les hepàtiques *C. conicum* i *A. endiviifolia* a la font de la Puda, Olot. Foto: Jordi Corbera

Grup de treball Grup Orquidològic de Catalunya

Predadors i principals xacres de les orquídies

Últimament, al GOC-ICHN constatem un augment de la depredació sobre les orquídies que les posa en perill en diversos llocs. Els pitjors depredadors són, humans a part, les poblacions disparades de senglar i de cabirol. Però hi ha més actors.

Neteja excessiva per a tancar per a cavalls. Sant Quirze Safaja. Moianès. Foto: David Vilasís

El GOC es planteja i tira endavant algunes mesures locals d'urgència. Pere Espinet no para d'endegar iniciatives de protecció física local, sovint amb resultats frustrants. David Vilasís va resumir recentment les principals amenaces sobre les orquídies, i la biodiversitat florística en general, en el text que aquí us resumim (vegeu l'article complet a https://ophrys.cat/wp-content/uploads/2024/01/GOC_05-2023.pdf, pàgines 27 a 32). Guillem Mayor també identifica la greu depredació sobre espècies no gaire comunes (vegeu https://www.instagram.com/reel/C8G6eevqHHY?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA==). Cal fer referència especial a les segues de vores de camins anuals, que sovint es realitzen més per estètica, més enllà de per ocupació, conservació del camí o unes preteses seguretat viària o prevenció d'incendis, que no a favor de la biodiversitat. Caldria elevar a altes instàncies la urgència de l'aplicació de solucions tècniques i d'ordenances.

El principal depredador de les orquídies és l'home. Bàsicament per la destrucció dels hàbitats, les segues i la tala indiscriminada, la construcció d'infraestructures i habitatges, els tancats per a la cria intensiva o extensiva de bestiar i les rompudes per fer camps de conreu i camps d'energia solar en zones herbàcies.

Els predadors naturals de les orquídies són els herbívors domèstics i salvatges. Tots ells són necessaris per mantenir els hàbitats on creixen les orquídies, però massa sovint el nombre d'exemplars i la freqüentació és superior a la capacitat de regeneració de l'espai que ocupen. Els herbívors domèstics sobrepasturen l'hàbitat. En el cas de les vaques i els cavalls, a més, compacten el terreny.

Els predadors naturals a casa nostra són el senglar, la llebre, el conill, el cabirol, el cérvol i el talpó. De les espècies arribades recentment, hi ha la marmota i el coipú. De la daina no en tenim dades.

Tots aquests herbívors deixen marques específiques, per la qual cosa podem saber qui ha depredat les plantes.

El senglar (*Sus scrofa*). Els porcs senglars són el pitjor depredador. Barriguen el

Tales abusives deixant la brancada tapant els herbassars i el sotabosc. Seva, Osona. Foto: David Vilasís

Històries d'herbes. Coneixements interessants sobre plantes. RICARD LLERINS. Editorial Ricard Llerins, 2024. 178 pàgines.

Mamal tracks of Europe. DAVID WEGE, Editor, 2024. 74 pàgines.

Butlletí de la Delegació de la ICHN del Pirineu-Prepirineu, núm. 3, any 1, juny de 2024. 10 pàgines. Podeu consultar-lo al seu [bloc](#).

(Continua)

Las Maravillas de la Naturaleza Salvaje. ELLI H. RADINGER. Editorial Carbrame, 2024. 128 pàgines.

terreny menjant-se bulbs i alterant tot el sòl. Arrenquen plantes una per una per menjar-se els bulbs deixant la planta i la terra desplaçada endavant. L'augment de la població de senglar ha fet que en algunes localitats les poblacions d'orquídies gairebé desapareguin.

La llebre (*Lepus europaeus* i *Lepus granatensis*). Arrenca les plantes una per una fent un petit clot i amb la terra desplaçada enrere. És el predador més selectiu acabant del tot amb algunes petites poblacions d'*Ophrys* i *Orchis*.

El conill (*Oryctolagus cuniculus*). Esporga la planta amb les dents i no se la menja. De fet, és un comportament aleatori que afecta altres plantes. És com si la provés o estigués esmolant la dentadura. Un tall net ho delata.

El cérvol (*Cervus elaphus*). Pot afectar, com els xais, en els llocs de pastura. L'únic cas remarcable que s'ha pogut observar és predació directa sobre *Cypripedium calceolus* (espècie en perill i protegida legalment) al Catllaràs.

El cabirol (*Capreolus capreolus*). Incideix sobretot en plantes forestals i només es menja la part floral. Se l'ha trobat depredant *Epipactis*, *Platanthera* i *Cephalanthera*. Segurament també depreda les altres orquídies.

El talpó (*Microtus* sp.). Viu a les codines i terraprimis. Els seus caus malmeten moltes plantes, depreda directament el bulb. Trobem la planta morta sense raó aparent i si estirem la tija veiem la desaparició del tubercle.

Insectes. Depreden sobretot la flor, però sovint la pol·linitzen. Altres predacions més subtils són més difícils de detectar. ■

Terreny barrigat pel senglar. Altera tot el sòl i es menja les plantes reproductores. Tagamanent, Vallès Oriental. Foto: David Vilas

Grup de treball Antaxius

Dia dels grills i saltamatins. 14 i 15 de setembre de 2024

Un any més des d'Antxiu-ICHN organitzem el dia dels grills i saltamatins, el cap de setmana de 14 i 15 de setembre, en què anirem a tothom a fer prospeccions i recerca d'ortòpters per tot Catalunya i a pujar-los en portals com Ornitho o iNaturalist.

A més a més, durant el cap de setmana es faran sortides guiades, arreu del territori amb diferents experts per conèixer els ortòpters.

Aquestes visites es faran a diferents comarques, amb diferents guies especialitzats en cada cas:

- L'Alt Empordà, Aiguamolls de l'Empordà, amb Joan Ventura
- La Garrotxa, amb Rafael Carbonell
- El Bages, amb Sergi Fernández
- La Segarra, Canós, amb Daniel Espejo.
- El Lluçanès, amb Pol Sar
- El Baix Llobregat, Pineda del Remolar, amb Diego Fernández

Els dies, hores i llocs de les trobades estan per concretar; per a més informació i inscripcions, adreceu-vos a grupantaxius@gmail.com. ■

Orquídies de les Muntanyes de Prades. ARAGONÈS, H. BARRAJÓN, F. MAS, A. Editorial Cossetània, 2024. 208 pàgines.

Representants en organismes i institucions

Consell Científic Assessor del Parc de Collserola

El 29 de maig passat, va tenir lloc la primera reunió d'enguany del Consell Científic Assessor del Parc de Collserola. En aquesta reunió es va fer esment de les captures de senglars, que han anat disminuint aquests darrers anys, a la tala de pins pinyers en dos sectors del parc atès que havien mort a causa de la sequera, a la constitució d'una taula de treball sobre ús públic al parc, en bona part per respondre a la pressió dels ciclistes, així com a altres qüestions relacionades amb la gestió del medi natural del parc.

El punt que va centrar bona part de la reunió va ser, però, el relacionat amb el Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM) que s'està elaborant des de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Els serveis tècnics del parc han preparat un informe que valora

als efectes i les repercussions que el PDUM pot tenir sobre el Parc de Collserola i que demostra que els principis de sostenibilitat i resiliència que es diu que guien el PDUM no s'apliquen com correspondria quan s'analitza un cas concret.

El PDUM no recull com caldria tot allò que fa referència a l'espai funcional i els espais d'interès connector definits entorn del parc en el vigent Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola (PEPNat). La normativa i la delimitació urbanística del PDUM difereix en certs punts de la vigent al PEPNat i pot comportar conseqüències negatives per al parc. La restauració ecològica també és una qüestió poc tractada al PDUM, precisament quan a escala europea

(Continua)

ja s'ha aprovat una nova normativa sobre restauració de la natura. El mateix es pot dir en relació amb les mínimes aportacions del PDUM en relació amb els efectes del canvi climàtic. En la reunió del Consell Científic

Consell de Protecció de la Natura

El divendres 24 de maig va tenir lloc a Vilajuïga (l'Alt Empordà), a la seu del Parc Natural del Cap de Creus, el Plenari del Consell de Protecció de la Natura. En aquesta reunió, a part de diverses qüestions de tràmit, es va presentar la Memòria 2023, es van ratificar els informes relacionats amb el Pla General de Política Forestal 2040, el Pla territorial parcial del Penedès i el Catàleg de Paisatge del Penedès, i es va aprovar la Moció del Consell de Protecció de la Natura sobre el Parc Natural del Montseny. Tots aquests documents es poden trobar al [web](#) del Consell.

La moció sobre el Parc Natural del Montseny, es proposa reforçar la figura de parc natural complementant-la amb altres figures de protecció més idònies per acollir les

Assessor es va valorar molt positivament aquest informe del parc i es va debatre sobre el poc valor que el PDUM dona a l'objectiu de protecció de la natura. ■

especificitats ambientals del massís, com les de paratge natural d'interès nacional i reserva natural. Per aquest motiu, en aquesta moció es proposa l'elaboració d'una llei de protecció del massís del Montseny que, a més d'aquestes noves figures de protecció, plantegi l'ampliació dels límits del parc en sectors amb valor connectiu i estableixi el model d'ordenació, planificació i gestió que actualment requereix aquest espai natural.

El dia anterior a la reunió del plenari, es va tenir l'oportunitat de debatre amb els tècnics del Parc Natural del Cap de Creus sobre el model de gestió d'aquest espai i els principals reptes que ha d'afrontar així com fer una visita de camp a alguns dels sectors més emblemàtics del parc. ■

Novetats editorials

Els aràcnids de Catalunya

Les aranyes no deixen ningú indiferent. Ens produeixen terror i fascinació a parts iguals. Malauradament, en la majoria dels casos, són unes grans desconegudes. Malgrat això les aranyes són organismes molt importants i dels grups més diversos del planeta, de les quals se'n coneixen més de 50.000 espècies. A més, juguen un paper cabdal als ecosistemes, tant als naturals, regulant les xarxes tròfiques terrestres, com als antropitzats, controlant les plagues agrícoles o els vectors de malalties.

Tradicionalment, les aranyes no han format part dels grups d'animals que la gent aficionada a la natura aprèn a reconèixer o s'entreté a observar, com ara poden ser els ocells, les papallones o els espiadimonis. Les raons d'aquesta manca d'aficionats tenen a veure probablement, d'una banda, amb la dificultat de la seva observació. Moltes aranyes viuen en llocs críptics o són només actives de nit. De l'altra, són difícils d'identificar i resulta a voltes frustrant trobar-les al camp o al jardí i no ser capaç de reconèixer-les. Aquesta nova guia, *Els aràcnids de Catalunya*, pretén superar en part aquestes limitacions. La guia ha estat concebuda des del primer moment com una eina per ajudar l'aficionat a reconèixer les espècies d'aranyes més habituals de les nostres contrades, i per fer-ho *in situ*. Malauradament, molts cops la identificació pel que fa a les espècies de les aranyes, i de molts d'altres artròpodes, requereix el sacrifici d'un espècimen per a la seva posterior dissecció per tal d'identificar les estructures de rellevància taxonòmica sota la lupa o el microscopi. Això pot estar justificat en determinats casos, si d'aquesta manera

contribuïm de manera rellevant a millorar el coneixement. Tanmateix, generalment el naturalista, el que vol és conèixer la diversitat que l'envolta. En aquestes situacions la simple identificació visual en viu pot ser més que suficient.

Seguint aquesta filosofia, els diferents grups d'aràcnids, les aranyes i els seus parents, els opilions, els escorpins, els pseudoescorpins, els solífugs, els àcars i els palpígrads, alguns dels quals també s'inclouen en la guia, han estat ordenats de manera pràctica atenent, per exemple, al lloc on viuen (sòl, matolls, arbres), si fan o si no fan teles i, si fos el cas, com són aquestes teranyines. De fet, en molts casos les teranyines són inclús més conspicües que els mateixos individus i poden també utilitzar-se com a tret per a la identificació taxonòmica.

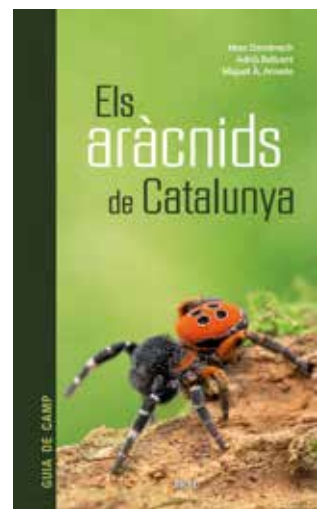
La guia inclou prop de 150 espècies amb informació sobre la seva morfologia, biologia, hàbitat, distribució i espècies amb què les podem confondre. Es complementa amb altra informació de rellevància pel grup, aspectes evolutius i de la seva biologia, així com el coneixement actual que tenim sobre elles en l'àmbit del principat. Ha estat elaborada per arcnòlegs professionals i doctors en biologia, en Marc Domènech i l'Adrià Bellvert, actualment investigadors postdoctorals i en Miquel Arnedo, catedràtic de zoologia. Esperem que sigui una eina útil per ajudar els naturalistes del país a conèixer millor aquest grup fascinant i, tant de bo, per animar a aquelles persones que encara puguin ser reticents o inclús temeroses, a introduir-se en la seva observació. ■

Congrés de la European Weed Research Society

De l'1 al 4 de juliol de 2025, tindrà lloc, a Lleida, el congrés de la European Weed Research Society.

Trobareu tota la informació i la primera circular a la web. www.EWRS2025.org

Els aràcnids de Catalunya. MARC DOMÈNECH; ADRIÀ BELLVERT; i MIQUEL A. ARNEDO. Brau Edicions, 2024.

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretària de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Les xarxes socials de la ICHN

Seguiu les novetats relacionades amb les activitats de la ICHN a [Twitter](#), [Facebook](#), [Instagram](#) i al canal [Youtube](#).

Amb el suport de

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN

C. del Carme, 47

08001 Barcelona

Tel. 933 248 582

Fax 932 701 180

A/e: ichn@iec.cat

A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN (ed. electrònica): 2339-5672
ISSN (Ed. impresa): 1135-8815
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Legislació

Andorra

Decret 216/2024, del 22-5-2024, d'aprovació del Reglament relatiu a la compensació de **dany i perjudicis causats a l'agricultura i la ramaderia per les espècies de fauna protegides** en perill d'extinció o en un grau d'amenaça superior. BOPA núm. 59 de 29 de maig de 2024.

Decret 229/2024, del 29-5-2024 d'aprovació del **pla de recuperació de l'almesquera** (*Galemys pyrenaicus*) al Principat d'Andorra. BOPA núm. 62 de 5 de juny de 2024.

Decret 230/2024, del 29-5-2024, d'aprovació dels **plans de recuperació d'espècies de fauna en perill d'extinció**. BOPA núm. 62 de 5 de juny de 2024.

Decret 238/2024, del 12-6-2024 relatiu a les **zones d'activitat humana** de la parròquia d'Ordino per a les temporades de caça 2023-2024 i 2024-2025. BOPA núm. 65 de 12 de juny de 2024.

Aragó

LEY 2/2024, de 23 de mayo, por la que se crean **los Impuestos Medioambientales sobre parques eólicos y sobre parques fotovoltaicos** en la Comunidad Autónoma de Aragón y se modifica el Impuesto Medioambiental sobre las instalaciones de transporte de energía eléctrica de alta tensión. BOA núm. 103 de 29 de maig de 2024.

Catalunya

ACORD GOV/86/2024, de 16 d'abril, pel qual s'aprova el **Pla estratègic de la ramaderia extensiva 2024-2030**. DOGC núm. 9144 de 18 d'abril de 2024.

RESOLUCIACC/1233/2024, de 15 d'abril, de modificació de la Resolució ACC/564/2024, de 26 de febrer, per la qual s'ordena la **pesca a les aigües continentals de Catalunya durant la temporada 2024**. DOGC núm. 9144 de 18 d'abril de 2024.

RESOLUCIACC/1199/2024, de 10 d'abril, per la qual es fixa el **Parc Natural de l'Alt Pirineu com a punt de referència de qualitat del cel nocturn** i s'estableix la seva rea d'influència. DOGC núm. 9145 de 19 d'abril de 2024.

RESOLUCIACC/1200/2024, de 9 d'abril, per la qual es fixa el **Parc Nacional d'Aigües-tortes i Estany de Sant Maurici com a punt de referència de qualitat del cel nocturn** i s'estableix la seva rea d'influència, i es declara el territori del municipi de Vilaller com a zona de protecció màxima envers la contaminació lumínica (E1). DOGC núm. 9145 de 19 d'abril de 2024.

RESOLUCIÓ ACC/1402/2024, de 25 d'abril, per la qual es fan públics el **programa i el calendari de treball del Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya** per al període 2028-2033 i la declaració de les mesures de consulta que s'adopten en la seva tramitació. DOGC núm. 9152 de 29 d'abril de 2024.

ACORD GOV/120/2024, de 7 de maig, pel qual s'aprova la **modificació de la delimitació de la Zona d'Especial Conservació (ZEC) Serres del Litoral Septentrional** (codi ES5110011) i de la fitxa d'aquest espai, establertes en l'Acord GOV/150/2014, de 4 de novembre, pel qual es declaren les zones especials de conservació de la regió biogeogràfica mediterrània, integrants de la xarxa Natura 2000, i se n'aprova l'instrument de gestió. DOGC núm. 9159 de 9 de maig de 2024.

RESOLUCIÓ ACC/1771/2024, de 13 de maig, per la qual es revisa la declaració de les **zones sensibles del districte de conca fluvial de Catalunya** i de les zones costaneres. DOGC núm. 9169 de 24 de maig de 2024.

Illes Balears

Decret 29/2024 de 31 de maig, pel qual es fixen els principis generals de la **pesca d'encerclament a les aigües interiors de les Illes Balears**. BOIB núm. 074 d'1 de juny de 2024.

Agenda

Grup de treball Antaxius

14 i 15 de setembre 2024, **Dia dels grills i saltamatins**. Per a més informació i inscripcions, adreceu-vos a grupantaxius@gmail.com.

Ateneu de Natura

3 i 4 d'agost de 2024. II Jornades de divulgació científica. Per a més informació i inscripció, consulteu el [web](#) d'Ateneu de Natura.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Xavier Alamany, Carlos Álvarez, Jordi Badia, Jordi Corbera, Marcos Fernández, Josep Garcia-Moreno, Josep Germain, Pere Miquel Parés, Xavier Soler, Florenci Vallès, Joan Ventura i David Vilasis.